

О.В. МАННОЙЛЕНКО, д.е.н., проф., м. Харків, НТУ «ХПІ»

І.В. ГАВРИЛОВА, студент, м. Харків, НТУ «ХПІ»

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ ТА МІСЦЕ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

В сучасних умовах кризи світової фінансової системи, стрімкого розвитку інтеграційних процесів та міжнародних відносин, коли підприємству потрібно адаптуватися до досить важких умов, які характеризуються постійною різкою зміною економічної політики держави, невизначеністю та посиленням конкуренції у зовнішньому середовищі, недосконалістю законодавства – гарантія захищеності фінансових інтересів підприємства від ризиків та загроз набуває особливої актуальності та спонукає підприємців до пошуку нових шляхів виживання, що потребує удосконалення системи фінансової безпеки для забезпечення подальшого стійкого розвитку підприємства.

Дослідження системи фінансової безпеки на підприємстві, передусім

потребує аналізу визначення поняття «фінансова безпека».

Серед провідних науковців проблемі визначення поняття «фінансова безпека підприємства» значну увагу приділили: І.А. Бланк [1], К.С. Горячева [2], О. Барановський [3], А. Сухоруков [4], В.Геєць [5], А.О Єпіфанова [6], О.Л. Пластун [6], та ін. Як показав аналіз їх праць, до визначення поняття «фінансова безпека підприємства» не має єдиного підходу, різні фахівці та науковці розкривають лише його певні складові. Таким чином, визначення сутності поняття «фінансова безпека підприємства», через свою відносну новизну залишається досить дискусійним та потребує проведення більш глибокого дослідження [1 - 8]. Основні визначення сутності поняття «фінансова безпека підприємства» наведені у табл. 1.

Аналіз підходів, що наведені у табл. 1 показав, що найбільш розповсюдженим вважається визначення фінансової безпеки у якості збалансованого та стійкого фінансового стану підприємства, нормальне та стабільне функціонування якого полягає у досягненні головних цілей і завдань підприємства.

Таблиця 1 – Визначення сутності поняття «фінансова безпека підприємства»

№	Автор	Зміст
1	В. Геєць [5]	Фінансова безпека- це стабільний розвиток фінансової системи країни та її стійкість до потенційно негативного впливу зовнішніх і внутрішніх шоків
2.	Горячева К.С [2]	фінансова безпека підприємства – це фінансовий стан, який характеризується, по-перше, збалансованістю і якістю сукупності фінансових інструментів, технологій і послуг, котрі використовуються підприємством, по-друге, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз, по-третє, здатністю фінансової системи підприємства забезпечувати реалізацію власних фінансових інтересів, місії і завдань достатніми обсягами фінансових ресурсів, по-четверте, забезпечувати ефективний і сталий розвиток цієї фінансової системи.
3.	Сухоруков А.[4]	Фінансова безпека – це захищеність інтересів держави у фінансовій сфері, або такий стан бюджетної, податкової та грошово-кредитної систем, що гарантує спроможність держави ефективно формувати, зберігати від надмірного знецінення та раціонально використовувати фінансові ресурси країни для забезпечення її соціально-економічного розвитку і обслуговування фінансових зобов'язань.
4.	Єпіфанова А.О., Пластун О.Л., Домбровський В.С. [6]	фінансова безпека розглядається як здатність суб'єкта підприємництва здійснювати свою господарську, зокрема й фінансову діяльність, ефективно і стабільно шляхом використання сукупності взаємопов'язаних діагностичних, інструментальних та контрольних заходів фінансового характеру, що мають оптимізувати використання фінансових ресурсів, забезпечити належний їх рівень та нівелювати вплив ризиків.
5.	Барановський О.	Фінансова безпека розглядається як ступень захищеності фінансових інтересів;

	[3]	рівень забезпеченості суб'єктів усіх рівнів управління фінансовими ресурсами; стан складових фінансового ринку; якості фінансових інструментів і послуг; стан фінансових потоків в економіці, що дозволяє вважати її одним з найважливіших системоутворюючих елементів економічної безпеки держави
6.	Єрмошенко М.М. [7]	Фінансова безпека – це стан фінансово-кредитної сфери держави, який характеризується збалансованістю та якістю системної сукупності фінансових інструментів.

Проте, ототожнення фінансової безпеки з діяльністю, націленою на досягнення певного стану є досить обмеженим підходом, зважаючи на те, що забезпечення безпеки підприємства не відповідає умовам об'єктивності, оскільки її характеристики не залежать, повною мірою, від діяльності менеджерів [9].

Інший підхід характеризує сутність фінансової безпеки підприємства, як досягнутий рівень захищеності фінансових інтересів підприємства від зовнішніх та внутрішніх загроз, який будується на дослідженні (досягненні) найкращих значень фінансових показників діяльності підприємства таких як прибутковості, платоспроможності, ліквідності, зокрема на цьому наголошують Барановський О. [3] та Сухоруков А. [4], Ареф'єва О.В [10]. В окремих дослідженнях (Єпіфанова О., Пластун А.[6]) фінансова безпека розглядається як здатність підприємства ефективно і стабільно здійснювати свою діяльність або ефективно використовувати потенціал підприємства та ресурси.

Таким чином, можна стверджувати, що поняття «фінансова безпека підприємства» є досить багатогранним та різноманітним, і характеризується великою кількістю підходів до визначення його сутності. На основі проведеного аналізу наукових підходів до його трактування, доцільним буде надати таке визначення його сутності: фінансова безпека підприємства – це стан підприємства, при якому забезпечується його захищеність від внутрішніх та зовнішніх негативних факторів за допомогою своєчасного їх виявлення та ліквідації з урахуванням ризиків їх виникнення, з ціллю забезпечення його ефективного функціонування у поточній та сталого розвитку у стратегічній перспективі [11].

Список літератури: 1. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия /

И. А. Бланк. – К. : Ника-Центр, Эльга, 2006. – 776 с. 2. Горячева К. С. Фінансова безпека підприємства. Сутність та місце в системі економічної безпеки / К. С. Горячева // Економіст. – 2003. – № 8. – С. 65–67 3. Барановський О. І. Фінансова безпека держави / О. І. Барановський // Фінанси України. – 1996. – № 11. – С. 19–34. 4. Сухоруков А.І. Проблеми фінансової безпеки України: [монографія] / А.І. Сухоруков. – К.: НППІБ, 2005. – 140 С. 5. Геєць В. Концепція економічної безпеки України // Ін-т екон. прогнозування; кер.проекту В.М.Геєць. – К.: Логос, 1999. – 56 с. 6. Фінансова безпека підприємств і банківських установ: монографія / за заг. редакцією д-ра екон. наук, проф. А. О. Єпіфанова, [А. О. Єпіфанова, О. Л. Пластун, В. С. Домбровський та ін]. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2009. – 295 с. 7. Єрмошенко М. М. Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення / М. М. Єрмошенко. – К. : КНТЕУ, 2001. – 309 с. 8. Я.І. Мулик Сутність поняття «Фінансова безпека підприємства»: систематизація наукових поглядів [Електронний ресурс] / Мулик Я.І // Збірник наукових праць ВНАУ: серія економічні науки. – Електронні дані. – [Вінниця: Вінницький національний аграрний університет, 2013]. -№3(80). – Режим доступу: <http://econjournal.vsau.org/files/pdfa/2114.pdf> 9. В.В. Михайлюк Еволюція поняття фінансова безпека держави в глобальних умовах розвитку [Електронний ресурс] / Михайлюк В.В. // Ефективна економіка: електронне наукове фахове видання. – Електронні дані. – [Київ: ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», 2014]. - №9. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3359> 10. Арєф’єва О.В. Економічні основи формування фінансової складової економічної безпеки / О. В. Арєф’єва, Т. Б. Кузенко //Актуальні проблеми економіки. — 2009. — №1. — С. 98-103. 11. З.Б. Живко, М.М. Павлів, М.В. Тишків Фінансова безпека країни та суб’єктів господарювання [Електронний ресурс] / Живко З.Б., Павлів М.М, Тишків М.В. // Ефективна економіка: електронне наукове фахове видання. – Електронні дані. – [Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2014]. - №12. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3607>